

La torre

W.B. YEATS

Traducció de Patrícia Manresa Ni-Ríordáin i Albert Roig i Antó

I

What shall I do with this absurdity –
O Heart, O troubled heart – this caricature,
Decrepit age that has been tied to me
As to a dog's tail?
Never had I more
Excited, passionate, fantastical
Imagination, nor an ear and eye
That more expected the impossible –
No, not in boyhood when with rod and fly,
Or the humbler worm, I climbed Ben Bulben's back
And had the livelong summer day to spend.
It seems that I must bid the Muse go pack,
Choose Plato and Plotinus for a friend
Until imagination, ear and eye,
Can be content with argument and deal
In abstract things; or be derided by
A sort of battered kettle at the heel.

II

I pace upon the battlements and stare
On the foundations of a house, or where
Tree, like a sooty finger, starts from the earth;
And send imagination forth
Under the day's declining beam, and call
Images and memories
From ruin or from ancient trees,
For I would ask a question of them all.

Beyond that ridge lived Mrs. French, and once
When every silver candlestick or sconce
Lit up the dark mahogany and the wine,
A serving-man, that could divine
That most respected lady's every wish,
Ran and with the garden shears
Clipped and insolent farmer's ears
And brought them in a little covered dish.

I

¿Què haig de fer amb aquesta absurditat –
Oh cor, cor contorbat – esta carota,
Decrèpita edat que tinc lligada
Com a la coa d'un gos?
Mai no he tingut
L'imaginar tan apassionat,
Encès, fantasiós, ni l'ull i orella
Tan a l'aguait de coses impossibles –
No, ni de menut quan amb canya i mosca,
O el cuc més pobre, enfilava el rost
De Ben Bulben, d'estiu, amb tot el dia per endavant.
Veig que a la Musa cal dir-li que em deixe,
Fer-me amic de Plató i Plotí
Fins que l'imaginar, orella i ull,
En tingue prou amb el raonament
I es dedique a afers abstractes; o sigue escarnit
Pel cul bonyegut d'una bullidora.

II

Em plau badar pels merlets i esguardar
Els sòcols d'una casa, o on l'arbre,
Com un dit brut d'estalzim, surt d'en terra;
I deixar anar la imaginació
Sota el raig defallent del dia,
I evocar imatges i records
D'arbres vells, de ruïnes, que voldria
Fer una pregunta de cadascun d'ells.

Enllà d'aquella cleda vivia Mrs. French,
I una nit, quan els canelobres o salamons d'argent
Esclarien el vi i la fosca caoba,
Un servent, que podia endevinar
Cada desig de la tan respectada dama,
Va afanyar-se i amb unes estisores
De podar va escapçar-li les orelles a un insolent pagès
I les hi va portar tapades en un plateret.

Some few remembered still when I was young
A peasant girl commended by a song,
Who'd lived somewhere upon that rocky place,
And praised the colour of her face,
And had the greater joy in praising her,
Remembering that, if walked she there,
Farmers jostled at the fair
So great a glory did the song confer.

And certain men, being maddened by those rhymes,
Or else by toasting her a score of times,
Rose from the table and declared it right
To test their fancy by their sight;
But they mistook the brightness of the moon
For the prosaic light of the day –
Music had driven their wits astray –
And one was drowned in the great bog of Cloone.

Strange, but the man who made the song was blind;
Yet, now I have considered it, I find
That nothing strange; the tragedy began
With Homer that was a blind man,
And Helen has all living hearts betrayed.
O may the moon and sunlight seem
One inextricable beam,
For if I triumph I must make men mad.

And I myself created Hanrahan
And drove him drunk or sober through the dawn
From somewhere in the neighbouring cottages:
Caught by an old man's juggleries
He stumbled, tumbled, fumbled to and fro
And had but broken knees for hire
And horrible splendour of desire;
I thought it all out twenty years ago.

Ben pocs recorden ja una fadrina
De quan jo era jove, festejada
En una glosa. Visqué als dalts d'aquella mola.
Li enaltia el color de la cara
I en lloar-la hi prenia el més gran goig,
Evocava que, si a la fira anava,
Hi feien rotgls els pagesos, de tant
De renom que la glosa va donar-li.

I uns que els versos havien embogit,
O que havien brindat per ella a manta,
Van aixecar-se i van trobar bé
D'adverar amb els ulls aquella ficció;
Però la claror de la lluna van confondre
Per la prosaica llum del dia –
La música els va fer perdre el seny –
I a l'aiguamort de Cloone un va ofegar-se.

És estrany, però qui va compondre la glosa
Era cec; i vet aquí, ara hi caic, no em sembla
Gens estrany; amb Homer, un home cec,
I Helena, que els cors dels vivents
Fetilla, va començar la tragèdia.
Oh, tan de bo que la llum de la lluna
I la del sol semblen un raig inextricable,
Si puc vence'l, faré embogir tothom.

I jo mateix vaig crear Hanrahan
I ebri o sobri pel rompent de l'alba
El vaig guiar, des d'un racó del mas;
Enganyat pels ardits d'un vell va anar a les palpentos,
Va afanyar-se d'ací d'allà, atabalat,
Sols tenia els genolls asclats per oferir
I l'esplendor horrible del desig;
Vaig cavil·lar-ho ara fa vint anys.

Good fellows shuffled cards in an old bawn;
And when that ancient ruffian's turn was on
He so bewitched the card under his thumb
That all but one card became
A pack of hounds and not a pack of cards,
And that he changed into a hare.
Hanrahan rose in frenzy there
And followed up those baying creatures towards –

O towards I have forgotten what – enough!
I must recall a man that neither love
Nor music nor an enemy's clipped ear
Could, he was so harried, cheer;
A figure that has grown so fabulous
There's not a neighbour left to say
When he finished his dog's day:
An ancient bankrupt master of this house.

Before that ruin came, for centuries,
Rough men-at-arms, cross-gartered to the knees
Or shod in iron, climbed the narrow stairs,
And certain men-at-arms there were
Whose images, in the Great Memory stored,
Come with loud cry and panting breast
To break upon a sleeper's rest
While their great wooden dice beat on the board.

As I would question all, come all who can;
Come old, necessitous, half-mounted man;
And bring beauty's blind rambling celebrant;
The red man the juggler sent
Through God-forsaken meadows; Mrs. French,
Gifted with so fine an ear;
The man drowned in a bog's mire,
When mocking Muses chose the country wench.

Una colla escapçava les cartes en una vella cleda;
I en dar la basa aquell vell mesquí
Va fer-hi un encanteri tan gran
Que totes, llevat d'una, es van tornar
Una gossada i no una basa,
I aquella, va mudar-la en una llebre.
Hanrahan va aixecar-s'hi esverat i va córrer
Darrere els clapits d'aquells éssers cap a –

Cap a he oblidat què – Ja n'hi ha prou!
N'haig d'evocar un altre a qui ni la música
Ni l'amor ni la orella escapçada
D'un enemic no podien complaure,
Estava tan amoïnat; un que es va fer tan cèlebre,
Que no hi havia ni un sol veí
Que no digués després de la canícula:
L'amo d'aquesta casa estava arruïnat.

Abans del daltabaix, durant segles, grossers
Guerrers, amb garrotera i amb calcer
De ferro, van pujar per esta estreta escala,
I les imatges d'alguns d'ells,
Desades a la Gran Memòria, acuden
Amb esbufecs i baladreig a escometre
El repòs de qui hi dorm mentre el seu dau,
De fusta i gros, contra la taula pica.

Com que ho vull saber tot, acudiu si podeu;
Vine, vellard, escurat, ric a mitges;
I dus-me el cantor cec que erra i celebra la bellesa;
L'home roig que el bruixot va fer trescar
Pels prats oblidats de la mà de Déu;
Mrs. French, que afalaguen amb l'exquisida orella;
L'ofegat en la torba d'aiguamorts, quan les muses
Mofetes van triar la rural damisel·la.

Did all old men and women, rich and poor,
Who trod upon these rocks or passed this door,
Whether in public or in secret rage
As I do now against old age?
But I have found an answer in those eyes
That are impatient to be gone;
Go therefore; but leave Hanrahan,
For I need all his mighty memories.

Old lecher with a love on every wind,
Bring up out of that deep considering mind
All that you have discovered in the grave,
For it is certain that you have
Reckoned up every unforeknown, unseeing
Plunge, lured by a softening eye,
Or by a touch or a sigh,
Into the labyrinth of another's being;

Does the imagination dwell the most
Upon a woman won or woman lost?
If on the lost, admit you turned aside
From a great labyrinth out of pride,
Cowardice, some silly over-subtle thought
Or anything called conscience once;
And that if memory recur, the sun's
Under eclipse and the day blotted out.

III

It is time that I wrote my will;
I choose upstanding men
That climb the streams until
The fountain leap, and at dawn
Drop their cast at the side
Of dripping stone; I declare
They shall inherit my pride,
The pride of people that were
Bound neither to Cause nor to State,
Neither to slaves that were spat on,
Nor to the tyrants that spat,
The people of Burke and of Grattan

¿Tots els vells, dones i hòmens, rics i pobres,
Que tresquen per aquells penys o esta porta
Travessen, ara en secret, ara en públic,
Abominen com jo de fer-me vell?
I he trobat la resposta en aquells ulls
Que afanya el defici de ser lluny;
Au, ves-te'n; però deixa-hi Hanrahan,
Necessito els seus més forts records.

Vell perdulari amb un amor en cada vent,
Poa d'aquest cavil·lar fondo
Tot el que a la tomba has descobert,
Que és ben cert que hi has revisat
Cada inèdita, brusca escomesa,
Seduït per un ull endolcidor,
O per una carícia, un sospir,
Cap al dèdal d'un altre ésser.

¿L'imaginar xarra més de la dona
Que hem tingut o d'aquella que hem perdut?
Si de la que has perdut, admet que per orgull
Vas evitar la porta del gran dèdal,
La covardia, un pensament absurd, subtil,
O allò que una vegada en vam dir la consciència;
I si el record retorna, és el sol
Dessota l'eclipsi i el dia es tapa.

III

És hora de fer el testament;
He escollit dignes hòmens
Que remunten rieres fins
Al sallent de la font i a l'alba
La canya llancen vora
Pedres que ragen; dic
Que heredaran el meu orgull,
L'orgull dels qui no estan lligats
A cap Estat ni a cap Causa,
Ni als esclaus que van ser escopits,
Ni als tirans que els escopien,
La gent de Burke i Grattan n'oferien,

That gave, though free to refuse –
Pride, like that of the morn,
When the headlong light is loose,
Or that of the fabulous horn,
Or that of the sudden shower
When all streams are dry,
Or that of the hour
When the swan must fix his eye
Upon a fading gleam,
Float out upon a long
Last reach of glittering stream
And there sing his last song.
And I declare my faith:
I mock Plotinus' thought
And cry in Plato's teeth,
Death and life were not
Till man made up the whole,
Made lock, stock and barrel
Out of his bitter soul,
Aye, sun and moon and star, all,
And further add to that
That, being dead, we rise,
Dream and so create
Translunar Paradise.
I have prepared my peace
With learned Italian things
And the proud stones of Greece,
Poet's imaginings
And memories of love,
Memories of the words of women,
All those things whereof
Man makes a superhuman
Mirror-resembling dream.

Però ets lliure de refusar-lo –
Un orgull, com el del matí,
Quan hi esclata el raig més lluent,
O com el del fabulós corn,
O com el de la revinguda
Brusca de les rieres,
O com el de l'hora en què l'ull
Fit del cigne ha de mirar
Cap a la foscant resplendor
I rellissar per la darrera,
Llarga gola d'aigües lluent
I cantar-hi el seu cant darrer.
I declaro la meua fe:
Del saber de Plotí me'n ric
I pel decret de Plató ploro,
La mort i la vida no foren res
Fins que no les va perfer
L'home en un tot, per ser una ànima
Dolguda ho va crear tot, sí,
El sol, la lluna, les estrelles,
Tot. I afegiu-hi que estant morts
Ens enlairem, somiem, fem
Així el Paradís Traslunar.
M'hi he bastit la pau
Amb el que he après d'Itàlia
I amb les nobles pedres de Grècia,
Visions i records d'amor
De poetes, records
De paraules de dones,
Tot allò de què l'home en fa un somni,
Com un espill, sobrehumà.

As at the loophole there
The daws chatter and scream,
And drop twigs layer upon layer.
When they have mounted up,
The mother bird will rest
On their hollow top,
And so warm her wild nest.

I leave both faith and pride
To young upstanding men
Climbing the mountain side,
That under bursting dawn
They may drop a fly;
Being of that metal made
Till it was broken by
This sedentary trade.

Now shall I make my soul,
Compelling it to study
In a learned school
Till the wreck of body,
Slow decay of blood,
Testy delirium
Or dull decrepitude,
Or what worse evil come –
The death of friends, or death
Of every brilliant eye
That made a catch in the breath –
Seem but the clouds of the sky
When the horizon fades;
Or a bird's sleepy cry
Among the deepening shades.

7 October 1925

Així a l'espitllera
Les gralles baladregen, xisclen,
I arranegen feixos de branquetes.
Un cop amuntegades
La mare al capdamunt
Balmat reposarà,
I així escalfarà el niu salvatge.

Els deixo plegats fe i orgull
Als dignes hòmens jóvens
Que enfilen la muntanya,
I al trencar l'alba
Poden llançar la mosca;
Jo estava fet d'aquest metall,
Fins que se'm va trencar
Pel quefer sedentari.

M'hauré de perfer l'ànima,
Obligant-la a estudiar
En una docta escola
Fins a la ruïna del cos,
La lenta podridura
De la sang, l'iracund deliri
O la decrepitud de llum
Esmorteïda, o el mal més dolent –
La mort dels amics, o la mort
De cada ull brillant
Que l'alè em va sotragar –
No semblen sinó els núvols del cel
Quan l'horitzó es marceix;
O el crit somnolent de l'ocell
Entre les ombres fent-se fosca.

7 d'octubre de 1925